

سخن نخست

امروزه رسانه‌ها به عنوان یکی از ابزارهای تأثیرگذار بر فرهنگ عمومی، فرهنگ مردم و نیز تحولات آنها، نقش گسترده خود در این زمینه را طی دو مرحله ایفا می‌کنند. نخست، این فرهنگ با تولید و پخش برنامه‌های مخاطب‌پسند نشر داده می‌شود و سپس، از طریق این برنامه‌ها، نخبگان جامعه با اعمال، رفتارها، عادات و باورهای عامه مردم آشنا می‌شوند و به این ترتیب، زمینه برای نوآوری و ابداع این گروه از جامعه و تقویت و تکامل فرهنگ فراهم می‌شود. تولید چنین برنامه‌هایی دغدغه نخبگان را به سمت واقعیت‌های جامعه سوق می‌دهد تا آنان مسائل مطرح‌شده در فرهنگ مردم را از آن خود بدانند، درباره آنها بیندیشند و با رویکردی انتقادی و اصلاحی به بازتولید آن کمک کنند. از آنجا که تعامل میان فرهنگ مردم و نخبگان، یکی از مدارهای آفرینش فرهنگی رسانه‌هاست؛ بدون حضور رسانه، نخبگان کمتر و دشوارتر در جریان مسائل، نیازها، توقعات و دغدغه‌های جامعه قرار می‌گیرند و حوزه‌های مطالعاتی بدون اطلاعات عینی و واقعی، تنها معطوف به نظریه‌های دانشگاهی شکل می‌گیرند.

نظر به اینکه، رسانه ملی با رویکرد تسهیل این تعاملات و در جهت حفظ ارزش‌های فرهنگ سنتی و بومی، برنامه‌های مختلفی را در قالب‌های گوناگون تولید و پخش می‌کند و با توجه به نقش و جایگاه فرهنگ مردم در اعتلای فرهنگ عمومی، هویت‌بخشی و انسجام اجتماعی، محورهای مختلف این شاخه از فرهنگ همچون تجلی آیین‌ها، بازنمایی خانواده و قابلیت‌های صنایع دستی در این شماره از فصلنامه مورد توجه قرار گرفته است.

آیین‌ها و مناسک، از جمله سنت‌های رفتاری فرهنگ عامیانه و جلوه‌هایی از معرفت‌شناسی یک جامعه به شمار می‌روند. نمایش هنرمندانه مناسک و آیین‌ها بویژه در عصر حاضر می‌تواند بخشی از رفتار یا تعامل مخاطبان را در جهت رسیدن به اهداف متنوع هدایت کند. در این شماره، بازنمایی جایگاه امام رضا علیه السلام و آیین‌ها و نمادهای مربوط به آن حضرت، جنبه‌های نمایشی آیین‌های زراعی طلب آفتاب و آش‌های آیینی در بخش «تجلی آیین‌ها در رسانه» مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

در بخش «بازنمایی خانواده در رسانه» مقاله جلوه‌های مهرورزی در فرهنگ مردم و آیین‌های مهمان‌داری در فرهنگ عامه واکاوی شده است.

مقاله‌هایی نظیر دست‌بافته‌های گیلان از نخ تا خیزران؛ کارکردهای صنایع بومی در مناطق روستایی؛ فتیله‌بافی و ویژگی قالی نهاوند از جمله مقالاتی هستند که در بخش «قابلیت‌های صنایع دستی برای ساخت برنامه‌های مستند» مرور شده‌اند.

در بخش «گزارش‌های فرهنگ‌یاری» نیز گزارش جلوه‌های مهمان‌نوازی در فرهنگ مردم فهلیان و گرامیداشت فرهنگ‌یاران فقید؛ آقایان مبصری و شیرانیان ارائه شده است.

امید است دست‌اندرکاران برنامه‌سازی، با بهره‌گیری از موضوع‌های ارائه شده، برنامه‌های متنوع و جذابی را برای مخاطبان رسانه ملی فراهم کنند.

سردبیر